

To 91614

DEPOT LEGAL

1918 n° 51-98
mg n° 97

NĂM THỨ NHÌ. SỐ 51 — MỖI SỐ 0 \$ 10 — JEUDI 3 JANVIER 1918.

LE COURRIER DE L'OUEST
(Edition en Quôc-Ngu')

AN HÀ NHƯT BÁO

報日河安

DINH GIÁ BÁN
TRONG CÔI ĐÔNG DƯƠNG

Bồn chữ Quôc-ngữ
 Trọn năm..... **4 \$ 00**
 Sáu tháng..... **2 50**

Bồn chữ langsa
 Trọn năm..... **3 \$ 00**
 Sáu tháng..... **2 00**

Bồn Quôc-ngữ và Langsa
 Trọn năm..... **6 \$ 00**
 Sáu tháng..... **3 50**

MỖI TUẦN
IN RA NGÀY THỨ NĂM

Bề chữ
gõi thơ và mandal:

TRẦN-ĐẮC-NGHĨA
QUẢN-LÝ:
 Boulevard - Saintenoy
CANTHO

NGUYỄN-TẮT-ĐOÀI
Chủ bút:

PUBLICITÉ

Ai muốn rao báo về việc mua bán và mua nhật báo xin do Bồn quán mà thương nghị,

Mua nhật trình kể từ đầu và giữa tháng và phải trả tiền trước. Bán lẻ mỗi số 0\$10.

MỤC LỤC

1. Cáo bạch.	9. Chớ linh mà mác, đừng nghe mà làm.
2. Nữ hạnh	10. Kỳ giữ Nguyễn-tử-Thức Chủ-bút Nam-trung Nhật-báo.
3. Cờ bạc văn minh.	11. Lèn chức.
4. Đứng lập con nit xài phí.	12. Trờng luận ngũ canh.
5. Trờng canh nông.	13. Thời sự.
6. Gia đình cư xử.	
7. Nang đào ký trách.	
8. Mối thanh lịch của người.	

LOI RAO

BỘN NHẠC LANGSA SAIGON

Ông SERSOT, là thầy đờn có danh tiếng có lập một bộn nhạc Langsa 25 người, đủ các thứ kèn, cho những người An-nam học, hơn sáu năm nay đã tập rành rẽ đủ các thứ bản theo cách thức người Langsa; (Marches, pas Redoublés, Polkas, Mazurkas, Valses, Ouvertures, Fantaisies, Airs Nationaux và Marches funèbres) cũng như các bộn bên phương tây.

Đã hơn hai năm nay, bộn này có dự nhiều đêm tiệc, lễ khánh tán, rước các quan Langsa; cũng chơi nhiều chỗ do hội người Langsa, Annam; lại bốn-kèn đường kinh-lập, các nhà hát Tây Saigon, và Lục-tỉnh đều nghe danh, lại các nhựt báo Langsa đều tặng kien.

Vậy trong Lục-châu, quý ông, quý bà, như có diệp chí, hoặc nghinh hôn tang chế, ăn lễ tân quan, nên viết thư cho ông SERSOT, mà thương nghị; giá cả đành rành, tùy theo xa gần, ông sẽ tính giá nhẹ; trước là đến giúp cuộc vui theo kiem thời, và làm cho đẹp lòng quý ông, quý bà, chẳng nề tốn của mà xem thấy con nhà Annam càng ngày tấn bộ.

MONSIEUR SERSOT,
Chef de l'Harmonie Indigène
N° 55 Rue Richaud.

BÁN

Có người muốn bán một cái
MÁY VIẾT hiệu ADLER
còn tốt lắm.

Một cái xe máy đạp hiệu
LE ROCHET
bánh cây, ru líp chặn có đủ đồ phụ
tùng, có gạt dờ sên, cả thầy
còn mới lắm.

Một cái MÁY MOTOGODILLE
sức mạnh hai mã lực rưỡi
(2H.P. 1/2)
còn tinh hảo allumage par magnéto

máy này tra vô ghe lường cùng tam
bản chạy mau lắm, một giờ chạy
đặng mười hai ngàn thước.

Ba món nói trên đây đều bán
rẻ lắm, ai muốn dùng xin viết
thư cho Báo quán An-Hà Cấn-thơ
mà thương nghị.

TRƯỚC KHI MUA
XE MÁY
THÌ QUÍ VỊ NÊN ĐẾN TIỆM
LỤC TỈNH LẦU
TINH
qui vị ắc chọn đặng kiểu xe
EMBLEM và MEAD
Tốt đẹp, chắc chắn
và giá rẽ hơn các nơi
Đường Espagne số 84, góc chợ mới
SAIGON
TRẦN-QUANG-NHIỆM.

TIỆM BÁN BÁNH MÌ

HIỆU TÂN-PHƯỚC

Đường kinh lập — Cấn-thơ

NGUYỄN-THỊ-NỮ

LÀ CHỦ TIỆM

Kính lời cho quý ông, quý thầy rõ,
tiệm tôi làm bánh mì rỗng bột mì tây,
mua tại hãng DENIS FRÈRES là hãng
bán bột tốt có danh. Cách làm sạch
sẽ, bánh thì dẽ trong tủ kiến có rọng
nước, kiến lên không dặng, ruồi bu
không được lại khỏi ai sờ tay dơ, ai
muốn mua ở nào thì chỉ người trong
tiệm lấy trao cho.

Cáo Bạch

Bổn-quán có hứa thêm bổn
trang vào An-hà và tặng giá mua
báo lên 6\$00, là tưởng mua giày
được. — Nay giày in báo càng
ngày càng ít, nên bổn-quán nghĩ
không thể in thêm, và lại hề thêm
giày thì tặng giá, sợ khi mắc cho
khán quan. Vậy bổn-quán cũng
dễ y như cựu lệ.

A. H.

Nữ hạnh

Ớ cháu! Vừa mừng tin rằng chẳng
bao lâu cháu sẽ xuất gia tòng phu, đi
chức nguyện cho cháu dặng sắc cảm hòa
bảo, hoa diệp diên diên. Phận di nương
chốn núi non, vàng không có, bạc cũng
không, biết lấy chi mà cho cháu? Di
nghĩ phận gái có chồng thì phải theo
chồng, lo việc tế gia nội trợ, hề nên thi
cha mẹ được khen rằng khéo dạy, còn
hư lại bị nhà chồng mắng nhiếc nọ kia;
nếu để cho người xúc phạm đến cha mẹ
mình thì lỗi đạo làm con làm đó! Văn
cháu còn hỡi thơ ngây, chưa rõ cuộc
đời, nên đi lạo thảo ít bàng tở việc cư
xử của di khi đi chưa xuất gia đấn phật
cho cháu nghe: hề phải thì khuyên cháu
noi theo, còn quấy thì hãy nhớ mà giới
tánh.

Thuở đương buổi cập kê, hoa đào
thở thớ, hiem chi nơi muốn kết nghĩa
Châu Trán: nào là công tử công tôn,
đào là bực phú gia văn sĩ. . cây mới
manh lui tới ngày đêm. Hai thảo di mới
nói với di rằng: « Nay chỗ kia, chỗ nọ,
đi nói con, mà ý con thế nào? Đã biết

rằng sự dựng vợ gã chồng là quyền nơi
cha mẹ, phận làm con há mặc áo khởi đầu?
Nhưng nghĩ vì sau nên cuộc rỗi đầu
đáng cay, cực khổ đường bao thì cũng
một thân liễu bỏ vai vác, chớ cha mẹ
đây có chịu thế đau nào! Vậy cha mẹ
cho phép con chọn lựa, kéo sau mà đánh
tiếng thờ thạo.» Di mới thưa rằng: « Cha
mẹ thương con nói vậy, chớ phận con là
bất xuất khuê môn, biết đâu cao năm
ấm mỗ, biết sao rằng gia kén chệt hơn.
Mặc lượng trên bến nước lọc lừa, đầu
trong đục căn duyên phải chĩa. Đã biết
rằng gái lớn lên không chồng như ghe
không lái, mặc thay sóng gió dập dối;
nhưng may vì con còn nương gót mẹ
cha, mưa nắng có bóng thung huyền
che chở. Nhấm cou vừa hai tám xuân
thu, mai chưa biếu, vội chi lia cội! Xin
cha mẹ khoan tin bề tở cho con đã!
để cho con hôm sớm cùng mẹ cha, cơn
ấm lạnh, miếng ngọt ngon, con xử cuộc
thừa hoan cho trọn đạo.

Phận con gái là nữ sanh ngoại tộc, hề
có chồng thì lo lập nghiệp cho nhà chồng,
rảnh đầu đặng phòng dưỡng nuôi cha
mẹ. Rứa thì ơn sanh thành chưa chút
đến bồi, con vịnh chữ vu qui sao
vui đặng? Còn một lẽ nữa: tuy là
con đúng tuổi cập kê, song hình
vóc hời còn sấu nhược, khi huyết
chữa điều hòa, e có chồng sớm sanh
con ra không được mạnh hề trẻ thơ
yếu ớt thì nước nhà ít khi trong
cậy về sau...» Nghe di nói lý nên hai
thần chẳng nở ép tình, nhưng mà ái
ngại trong lòng, biết di giữ được gương
trong hay chẳng? Ấp e nói tin ông Sư-
điệp mà vóc hoa phải lắm như bụi cát,
thì xiết bao xấu hổ cho tông môn! Di thấy
cha mẹ vừa theo bụng con mà phải lo
láng như thế, nên đi hết sức trau dồi
tánh nết, được cho hai thần vững thừa
tấm lòng. Di xem trời về xem đất, ai

ướm lời hoa nguyệt trời thây, cứ đánh chữ làm thình, nét đi tề chỉnh, bộ lịch nghiêm trang, mấy ai dám ra tuồng trên bệ trong đầu. Nhờ di cảo thặng nét ăn thói ở như vậy đến hai mươi lăm tuổi đi lấy chồng, làng tổng thây ngợi khen.

(Sau sẽ tiếp theo)

(Minh-Nguyệt động) Giác sương cò.

Cờ bạc Văn Minh

Phần nhiều dân sự xứ ta là sấu cờ bạc. Tôi cúi xin chư vị ấy ráng mà bỏ cái dều chơi ác đó đi. Vì cờ bạc sanh ra nhiều điều tội lỗi phạm phép công bình. Mấy ai cờ bạc làm giàu? Nhiều kẻ mang nghèo, mang khổ. Tôi xin nhắc câu sách «Minh-tâm» lại cho chư tôn lâm tưởng.

Ấy là:

Phàm như bá nghệ hào tùy thân,
 Hồ bác môn trung mặc khứ thân.
 Năng sử anh hùng vi hạ tiện,
 Giá giao phú quý tác cơ bản.
 Ý thâm lam lộ thân bản tiêu,
 Điển địa tiêu ma cốt nhục sần.
 Bất tín đảng khan hương đảng nội,
 Nhân tiên suy bại kỷ đa nhân.

Thích nôm par Trương-vinh-Ký.
 Hề biết nghề nào cũng ám thân,
 Mấy nơi cờ bạc chớ nên gần.
 Anh hùng mặc phải ra hèn hạ.
 Phú quý làm rồi lại khó khăn.
 Quán áo lá toại bằng hữu nhạo,
 Ruộng vườn hao hết chị em dần.
 Chẳng tin ngó trong làng xóm,
 Thất thế suy vi biết mấy thăng.

Sự bại của cờ bạc khôn xiết kể. Ai Ai cũng rõ chớ chẳng không. Nhưng mà nhiều người hiểu sự bại to ấy lại còn vương vấn là bởi ham vui, chơi thua lỗ rồi nóng mũi, theo gở lại té ra thua luôn. Kể lại ăn quen nhện không quen,

vi họ cho là một sự rất vui. Cho nên có câu: Nhứt chơi tiên, nhì giỡn tiên là khoái hơn hết.

Chơi cờ bạc hao hơi tốn sức. Vì ngồi tới ngày sáng đêm. Bởi lo đánh nên không buồn ngủ, thức mấy đêm cũng chịu. Người ăn, mừng ăn uống ngủ nghề chẳng yên, nó giục cho đi đánh nữa. Kể thua hết tiền lo lẩn buồn rầu, kiếm phương mà gỡ. Bị nợ nần thúc hối kéo lôi. Ăn sao ngon, ngủ rần được? Thua chẳng kể cửa nhà, công việc chi cũng phí. Chẳng không lo cho vợ. Vợ chẳng tưởng tới chồng.

Có kẻ lãnh mạng đi nhắc hòm là việc rất gấp mà dám lấy tiền ấy đánh me. Rồi thua hết lên cục mất. Coi ghê hay không?

Còn ghê cho mấy á đánh bài giờ mới là độc địa! Đờn bà mà mê sa cờ bạc thì tôi không biết nói làm sao, xin chư tôn xét lấy, coi có chỗ nào chế được chăng?

Cờ bạc sanh dều trộm cướp, gian lận gạt lường giết của. Cấm sru nhà nước thương dân lo cấm hết sức nhưng mà không tuyệt. Ước ao cho tuyệt thì nước giàu dân thanh hơn bội phần. Vì Khách-trú hay kiếm thế ăn gian ta trong việc me bài biết mấy, và nên tuyệt cờ bạc thì khỏi một đống tiền nhiều qua Trung-Quốc.

(Sau sẽ tiếp theo.)

Huỳnh-văn-Ngà. (Tràvinh)

Đừng tập con nít xài phí

Annam thường ví: thương con cho roi cho vọt, ghét con cho ngọt cho bùi. Lời này hữu lý đáng khen đáng học.

Song nói cho có nói đó thôi, chớ ít ai làm theo lời ngạn ngữ vàng ngọc ấy.

Thấy ai có con còn nhỏ cũng đều cho nó bạc tiền, biểu nó đi chợ mua bánh

ăn chơi, tập cho nó xài phí, mua đồ mua tháo, không biết mắc biết rẻ là gì. Bởi nó là con nít, cha mẹ không dạy nó mua chỉ biểu cho nó, thả lương nó làm tự ý nên mới ra vậy.

Đấy nói tắt về đám học trò nhỏ cũng đủ làm bằng. Mỗi đứa, dẫu cha mẹ nghèo thế nào cũng ráng cho con một ngày 0\$02 là ít hơn hết. Chớ không hề có trò nào đi học cả tháng mà trong túi vắng hoe bao giờ. Nhà giàu có bảo hộ mỗi đứa con một ngày được tới một hai cái ăn bánh đi học. Cho chi vậy? Ấy là mình hại cho con, lại làm hại cho nhơn quần xã hội. Vì những học trò nhỏ này mai sau lớn lên làm ra xã hội. Hối nhỏ cha mẹ tập nó xài phí, lớn rồi ngựa quen đường cũ, cấm sao dặng, sao xong? Người Nam ta làm bữa nào quà-bữa này, không hay lo lẩn, chắc lớt, dễ dành cũng tại thuở bé đã có tánh tập thành không biết tiếc tiền của, ngày sau nên người cũng cứ đáng hối thiếu niên đó. Cho đến đời kẻ có ăn học thông thái cũng ít hay hậu lự mà dùng chừ cần kiệm vì tiền.

Có con đi học, sớm mai cho nó ăn cơm ăn cháo lớt lòng rồi thôi, đừng cho su, cát. Chiều như nó đói mới cho ăn thêm trước khi đi học. Mà nhắm lại ít có đứa đói buổi chiều, vì 10 giờ tan học, về nhà 10 giờ hoặc 11 giờ ăn trưa. Từ đó tới hai giờ đồng học không lè mà đói rồi. Ở nhà có nấu cơm nấu cháo được cho ăn sớm mai thì tốt lắm. Bằng không thì coi món bánh nào hiền ăn, không sanh bệnh đặt tháng cho nó ăn. Như mình định cho mỗi đứa con một ngày 0\$02 (một tháng 0\$60) thì mấy người bán sáng sáng đem lại. Còn như ở xa đem con tới học cho ở ăn cơm quán nhà quen làm như vậy cũng được. Hoặc xin người nấu cơm quán sáng sáng cho nó ăn cháo, mình chận tiền thêm, không thì đặt bánh tháng như nói trên đó cũng dặng.

Tiền bạc gởi hết cho chủ nhà, như có chuyện cần kíp như là mua sách vở, thuốc men khi bệnh oạn chủ mới đưa ra.

Chớ có con đi học giao tiền trong tay nó, thì sẵn đó nó cứ ăn xài, khi nào biết tiếc. Hết rồi về thâu cha mẹ. Ra chợ thì mua, không cần giá mắc, đến sau lớn cũng giữ tánh mua sắm phảo như vậy. Và con nít hay mua bậy, không biết món nào độc, món nào hiền. Như là ăn đồ chua, đồ chác, đồ sống đồ sít thì chẳng hề nào có ích chi bao giờ.

Đã tốn tiền mà có khi phải xuống bệnh ngặt nữa là khác. Thường nó hay mua chum ruột muối, me non, xoài sống, trái trám, trái giầu cùng các thứ trái cây rừng họ hái về bán. Ai nói ăn đồ ấy mà có ích vào đâu? Thiệt có cho người bán đó thôi.

Sần tiền con trẻ còn tập mua thuốc bút nữa, cái ấy mới hại to. Có nhiều đứa chừng 9, 10 tuổi mà ghiến rồi, thật là thương hại. Có tiền tới lại nó còn ra tiệm ăn cháo, ăn mì, ấy hại cho phép vệ sanh lắm lắm. Chưa mấy có đứa bầy đi coi hát xứ xa chỗ nào cũng đi, hại cho biết mấy. Sần tiền nó tập cờ bạc, me cào chuyện thương hơn hết là chúng nó đánh đáo tướng, đáo lỗ, chơi bài đĩa vắn vắn... Té ra đi ra học mà cũng học xài phí, cờ bạc luôn, lớn lên cứ đường xưa thẳng chí. Xin chư vị cưng con đừng giận tôi. Xem sau này nguồn cơn thì rõ. Đem hai đứa trẻ tri hóa bằng nhau, cũng đồng mười tuổi. Cho đi học cả hai. Một đứa sớm mai cho ăn cơm cháo lớt lòng, một đứa thì thả đi cho 0\$05 ra ăn bánh. Ai cũng chắc đứa không tiền và ăn cháo ở nhà học hay hơn đứa kia. Vì cũng không lo ăn bánh, không lo thấy lỗ, đáo tướng chi hết.

Trong trường nào cũng vậy. Con nhà nghèo thường học hay hơn con nhà phú hộ. Huỳnh-văn-Ngà. (Tràvinh).

Trường canh nông

Tại Bên cát (Thủ-dầu-một)

Xét cho từ ngày nhà nước Đại-pháp, bảo hộ con dân — Nam kỳ cho đến ngày nay, thì Chánh phủ tỏ hết lòng như từ, đức hạnh, lo mở mang, khai hoá cho như dân đang hưởng nhờ, lo điều giắt đồng ban ta cho khỏi chớu chớng gai, lên núi, xuống đèo, lầu lầu đến nơi thì tứ, dựng mau vào đường tấn bộ vấn minh. Ấy có phải là Chánh phủ lo cho dân như con chó chăng? Như nay có lời nghị định của Quan Nguyễn Soái Nam Kỳ mới tạo lập ra một cái nhà trường tại Bên Cát (thuê đất một) dạy cách trồng lúa, canh nông cho được trở nên thành tựu.

Bởi vậy nhà trường ấy chia làm bốn lớp phần nhứt: dạy cách làm ruộng, và trồng lúa, phần nhì: dạy làm vườn, phần ba dạy về tầm và dệt hàng lụa, phần tư: dạy về việc kiếm làm —

Các sĩ tử nào được chăm vào trường này thì luật buộc từ 15 tuổi cho đến 20 tuổi, phải trình bằng cấp sơ học (certificat d'étude primaire) như vậy mà chánh phủ còn rộng chế cho những trò nào chẳng có bằng cấp sơ học ấy, thì ít nữa phải biết đủ dùng tiếng langsa, mới được vào trường ấy. Lại khi trò nào tốn kém bạc tiền cùng tốn hao sự chi khác. Nơi ăn, chỗ ở, cùng nhứt nhứt mọi việc cần dùng thì nhà nước bao hi chiểu cả. Lại còn thêm mỗi vị Sĩ tử được bổng lộc mỗi tháng là 6, \$00, về tiền hành bằng thuốc giấy. Xét coi Chánh phủ lo mở mang Công nghệ trong Nam-kỳ là đường nào cấp dưỡng cho đồng ban ta chuyên học cho rộng nghề nghiệp mà lập thân, hơn cha mẹ lo giáo huấn cho con nữa. Đã được phủ phê mọi việc, nào còn thiếu vật chi, cho ta lập nên thân danh mà độ. Vậy theo luật cho các vị học trò vào trường ấy chuyên học công nghệ trong hai năm

mà thôi, thì được thi ra trường, nếu trò nào thi đậu thì được lãnh một cái cấp bằng chứng rằng đã đúng tài thông thạo trong nghề ấy. Bởi vậy rất hữu ích cho những người thi đậu ra khỏi trường này, như nhắm người có tiền bạc, của cải, ruộng nương, thì về lo tu bổ xem sóc, ruộng rẫy vườn tược nhà mình, trở nên thành tựu, Còn như nhắm kẻ chẳng đủ sức làm một vị điển chủ thì vào giúp việc các sở canh nông - kỹ nghệ, kiếm làm, của nhà nước, hay là mình có sáng nghệ, đủ sức tài năng, thì các điển chủ lều, các nhà nông phu, càng thêm cần dùng mình đem về xem sóc ruộng nương - vườn tược trở nên thành tựu cho chủ ấy. Còn như vị nào còn muốn học cho xứng đáng công danh hơn nữa, thì hớ vào trường Universitè Indochinoise, mà học thêm tội bực cùng được vậy. - Thật là Chánh phủ hằng ngày lo mở mang sự lợi chung cho đồng ban trong bốn xứ, cho được rời rộng sự làm ăn, cho được dân cường quốc phú.

(Sau sẽ tiếp theo)
PHÙNG-XUÂN

Gia đình cư xử

(Tiếp theo)

Đạo nghĩa vợ chồng là cang thường đầu đọc kết vái đồng tâm vui chữ xướng tùy ven niêm hòa lạc, nếu mà được vậy thì hân hạnh biết chừng nào, khiến cho người toại thừa tâm lòng, mở trí hân hoan sanh nhai phần chán. Thoán như chồng vậy vợ khác kẻ tráng người đen cam giận chứa hờn làm cho rối loạn tâm thần gia nghiệp muốn phá tang tiêu hủy, bởi rủa cho nên bốn phận nữ lưu bỏ liễu mỗi mỗi phải xét nghĩ cho cùng gặp buổi chóng thanh nợ vợ ân nhân làm thịnh đợi cho chồng chủ ý định rồi kiếm lời to nhỏ thuận hòa khuyên lơn giặc đất đầu cho lánh chóng táo bạo như Phàn-Khoái,

Nang đào kỳ trách

Hạng-Vô, Từ-Hải, Trương-Phi, đi nữa cũng phải xiêu lòng đối giận làm vui có phải gia tình yên như bàn thạch đó chăng.

Dầu có người hỏa tánh chóng giận la hét om sòm vợ nổi giọng sư tử hà đông một người hơn một tiếng ai chẳng thua ai việc mọn gây to thì đạo nhà ra cuộc điều tàng bởi rồi, thàng ôi! cứ án tế my hết kẻ sắc cảm hòa hòa vốn không, bình địa khởi phong ba tương ái hóa ra hóaan hận đến sau tính ngộ có liết cùng đá lở rồi vậy thì gây gổ làm chi cho luân thường bại hoại.

Cũng có người lúc ở chung cùng cha mẹ thuận thảo với anh em hòa nhá cùng gia quyền, cha mẹ coi con như vàng ngọc dạy bảo từ đều cho thành nhưn chỉ mỹ định chữ thất gia lại tùy gia thế bứt rộ ruộng vườn phố xá của cải cho con làm ăn nên sự nghiệp, đều chừng cha mẹ lão lai tài tận bé thể suy đi thì trông cậy coa hôm sớm, té ra mạnh ai lo đấy nói nấy, anh em dối rách trời thây, cha mẹ hiềm nghèo trời kẻ, cha mẹ nuôi con như bé, con nuôi cha mẹ tính tháng ngày, quên ơn thập ngoạt hoài tkai, bỏ nghĩa tam niên nhủ bộ, chẳng đem lòng chiểu cố, coi mẹ cha hơn quả người dưng, cơn bịnh hoạn chẳng thuốc men cơm cháo, ấy là nang đào vô hiệu đạo, tệ cho chồng hơ hống gia đàng mắng ló hổ ngoại tứ phan, quyền chủ quỹ giao cho ác phụ, đá đánh không phụng thú, lại thêm phan diện vô tình, bỏ lăm liềm trình, mất thừa mười ơn ba thảo, (xưa thường nói rằng): dưỡng nhi dãi lão tích cốc phòng cơ, vịnh lục nga còn để sờ sờ, hiểu nghĩa kia làm trước, hổ phận cùng non nước, lồi với đất trời, thây vậy rất ngán cho đời. có biết chẳng ai rã rủa (cũng là còn nữa sau sẽ tiếp theo)

Sốctăng Xuân-hòa

Huỳnh-trung-Nghĩa

Nay tôi có coi tờ Nhựt-báo Nông-cổ số 45 ngày 20 décembre 1917 trương số 13 bài Giải-thập-vấn-đề của tên bán-tăng ở chùa Cổ-tự tánh Táo, pháp danh là Thủy-Viêm, tôi lấy làm lạ cho lão bán tăng này quá lếu. Ở lão bán tăng ôi! Như bốn phận của lão nay là: TÔNG ĐÀO KỆ XƯỚNG CẢNH SONG THAI, ĐIỆP HÓA TIÊN DU HỒN CỤ GIÁC, NHỊ TÁNH NHỊ TÍNH CÁ TRUNG TỰ LẠC, THÌ GIỮ THÌ NHUẬN, THỨ NGOẠI HÀ NIÊN (1). Ấy vậy mới phải là một ông thầy chùa tu niệm, tương rau mà giữ bốn phận cho chớ? Sao bán tăng lại bỏ chùa ra mà giải thập vấn đề của ông Xứ-Cung. Vẫn lại trong thập vấn đề ấy có HUYỀN ĐIỆP THÂM VI CHỈ Ý, mà lại có XẠ KÍCH CHỈ TÌNH, coi bài Hòa-sự-lương-phương, có thơ tứ tuyệt của Hương-cá Tân-châu, nói trong tờ Nông-cổ; cách bán tăng vừa đúng một gan sao bán tăng không ghé gớm hai chữ xạ kích ấy, mà dám điều cợt làm vậy? Hay là bán tăng cũng trong giòng học trò mà ra đó chăng? (xuất ư NHỎ GIẢ CHỈ LƯU HỒ) nên mới có lòng huất ực nóng này mà thổ khí dương mi đường ấy?

Nếu như bán tăng quá thiệt trong giòng học trò, nay lại đối xứng tánh danh quán chỉ nghề nghiệp như thế, thì tôi sợ e cho bán tăng mắc cái quả báo KHINH THỂ, NGẠO NHƠN, KIỆU PHẬT đó chăng? Đã một cái tội điều thập vấn đề rồi lại thêm cái tội khinh thể ngạo nhưn kiêu phật nữa, thì 2 tội ấy buộc theo công lý thì cũng khó cho bán tăng đào tội lăm phải chơi sao.

Như bán tăng kêu oan rằng: bởi bán tăng trông tri tương là bất chước văn

(1) (Dưới cây tông cây đào lo mà tụng kinh kệ thì mới thành thơ cho, đến khi ngủ rồi cái tinh thần hóa ra như chơi tiền thì cái hồn cũng không hay không biết, tánh này tình này trong cuộc ấy, duy có mình vui mà thôi, dầu mà có năm dư tháng nhuận đi nữa thì cũng chẳng biết là năm gì)

minh, đầu dâm bỏ đều kinh kệ, mà qua việc thế tình; thì tôi lấy theo lời ông Hàng-thời-chi dạy: nhưn kỳ nhưn, hóa kỳ thơ, lư kỳ cư; kéo dề ngày sau em trẻ bất chước nghề đối trá như hân tãng vậy, rồi mà: XUẤT TRẠP VI QUẢN, TỰ TRIỀU CHỈ MỘ, (dụm tâm dụm mưu, từ sớm mai đến tối) cứ lo mà khinh thế, ngạo nhưn, kiêu phật mái. Không nên.

Nguyễn-Tất-Đoài.

Môi thanh lịch của người

Sự thanh lịch của người ở đời, trước hết là lời ăn tiếng nói phải có độ lượng, ngọt dịu, khôn ngoan, cùng dữ phùng phép làm dân, mới gọi là người xinh lịch trong đời, chứ nào phải là người mày tằm, mắt phụng, má phấn môi son, mới gọi là người xinh đẹp mà đủ đầu. Ấy vậy đầu cho người hình dung xin lịch sánh tợ hàng nga tái thể, da trắng, môi son, mà những lời ăn tiếng nói cục ngông, lỗ mông, bất lượng, cùng vô lễ nghĩa, thì kẻ ấy chưa đưng bực là người tài tình xinh lịch trong đời. Bởi vậy làm người ở đời phải dữ phép lịch sự là trước hết, dữ từ lời ăn nói cho có cân lượng. Vậy mới gọi là người lịch sự đó. Vậy mới gọi là kẻ khôn ngoan trên thế.

Lê-quang-Kiệt tự Phùng Xuân.

Chớ tin mà mắc đưng nghe mà làm

Nam-kỳ Khách-Trú ở piãng,
Cát hành mua lúa lăm thàng gian manh.
Bán buôn ngon ngọt giở dành,
Lại thêm lăm mạc dạ dành bắt nhân.
Chúng ta mua bán chưa tưng,
Nhiều người vô ý thêm phần hay tin.
Gian thương lấy lợi của mình,
Mướn mau đay túi bạc nghinh (ngàn) mới an.

Ngoài miệng thì ngọt như dăng,
Trong lòng dẫu dề gươm vàng nào bay.
Lỡ lời mình chiếu trời thấy,
Chuyển nầy có lỗ còn rày chuyển sau!
Mua dánh bán dực với nhau,
Chờ đến lâu-khậu thấp cao giá người.
Rằng: tôi mua heo bán tươi,
Lúa nị dơ lăm tại người không dề.
Vô ra lăm bộ nhúng trề,
Rằng: nay lút sự khó bề mua cao.
Nị đi mà hỏi tiệm nào,
Đâu lên chức đình thì trao mối hàng.
Nó bày chước quĩ mưu gian,
Còn mình lại sợ zhe thoàn dậu lâu.
Đầu mà có chỗ tới đầu,
Chành nào cũng vậy bán nhậu nài chi.
Bau đầu mănz tái vinh qui,
Thét lâu xep vốn ghe thì nổi hêu.
Ấy là nói tác một dều,
Mấy tay xảo trá còn nhiều mối gian.

(Còn nữa)

Mỹ-tho Xuân-Nguơn.

KỶ GIỮ NGUYỄN-TỬ-THỨC

Chủ bút Nam-trung Nhựt-báo.

Kính tỏ cùng ông Nguyễn-tử tiên sanh Ngày trước tôi mới giúp ngòi viết trong tờ An-Hà, thì tôi nghe M. Hồ-mạc-Nghịch nói ông là người chí đạo, cử đức, y nhưn, DE NGHỆ, ĐƠN THẦN CỐ THIỆT, CA XUY BẢ GIA. Tôi nghe thì tôi; BẮT TRÌ SỞ KINH, (tôi nghe thiệ cũng giữ mình).

Bởi kể: tôi thấy ông luận Văn-Vương vậy vậy... Tôi mới làm bài TỬ-BẮT-CẬP-THIỆT mà hỏi thử có quả tài năng như M. Mạc-Nghịch nói vậy ru? Ông không trả lời Văn-Vương vậy vậy... Ông lại kiếm lời dộng từ nói việc dồng dãi mà xiêng tạc tôi; nào là HEO LANG BÔNG, nào là GIẢ MANG, TÙNG CỔ, nào là XƯƠNG LỬA, NGỰA VẠN VẠN...

Bởi vậy cho nên, ngày kia tôi gặp M. Mạc-Nghịch, tôi có luận như vậy: cái khí khẩu của ông Nguyễn-tử, là sợ dĩ muốn kinh nhưn nhĩ mục, (nói cho lạ,

Lên chức

(Avancement)

Hôm 20 tháng chạp tây, quan Nguyễn soái Nam-kỳ ký tên lời nghị cho viên quan bốn-quốc nghạch Nam-kỳ soái phú lên chức.

LÊN CHỨC ĐỐC-PHỦ-SỨ BỔNG 1.800 BỔNG BẠC.

Ông Đốc-quan-Trứ, phủ nhứt hạng (Cán-thơ)

LÊN CHỨC PHỦ HẠNG NHỨT:

Ông Huỳnh-quang-Minh, phủ hạng nhì (Bà-rja)

Ông Trần-quang-Nhà, phủ hạng nhì (Thủ-đầu-một).

LÊN CHỨC PHỦ HẠNG NHÌ:

Ông Phạm-dại-Độ, huyện hạng nhứt (Mỹ-tho);

Ông Trần-quang-Tuất, huyện hạng nhứt (Chợ-lớn);

Ông Nguyễn-tấn-Lợi, huyện hạng nhứt (Bến-tre);

Ông Trần-thiên-Kim, huyện hạng nhứt (Gò-công)

Ông Huỳnh-văn-Tùng, huyện hạng nhứt (Phong-văn Nguyễn-soái).

LÊN CHỨC HUYỆN HẠNG NHỨT:

Ông Phạm-vạn-Bảy, huyện hạng nhì (Chợ-lớn);

Ông Nguyễn-văn-Thơm, huyện hạng nhì, (Trà-vinh).

LÊN CHỨC HUYỆN HẠNG NHÌ:

Thầy Vương-quang-Kỳ, thơ ký thiệ thọ hạng nhứt (Sở sanh ý Saigon);

Thầy Phạm-thanh-Trà, thơ ký thiệ thọ hạng nhứt (Biên-hòa);

Thầy Lê-văn-Giáp, thơ ký thiệ thọ hạng nhứt (Tòa nhứt—phòng nhì);

Thầy Nguyễn-văn-Vinh, thơ ký thiệ thọ hạng nhứt (Bà-rja).

LÊN CHỨC THƠ-TOÁN HẠNG NHỨT:

Ông Nguyễn-văn-Ngân, thơ toán hạng nhì (Hà-tiên):

LÊN CHỨC THƠ TOÁN HẠNG NHÌ:

ĐẶNG AI KHÔNG BIẾT CỨNG LÀ THẤT KINH), chớ có phải là người đạo, đức, nhưn, nghệ như anh nói vậy đâu? Lấy theo cái ý kiến của tôi luận ông như vậy: tôi với ông nói chuyện coi sao cũng như tuý-đầu thạch, bởi sao? lời hỏi bên Nam, ông đáp bên Bắc, tôi nói bên Tây, ông luận bên Đông, tôi hỏi sự Văn-Vương, ông luận qua phần heo, ngựa; ấy có phải là, thủy đầu thạch vậy ru?

Vấn lại ông là người hữu chí bút chi DANH, NHỊ HÀNH CHỦ BÚT CHI THIỆT, chớ như tôi là: HỮU CHỦ BÚT CHI BƯ DANH, NHỊ BẮT ĐẮC HÀNH CHỦ BÚT CHI THIỆT SỰ, nên ông có phần biện luận vấn đáp dề vô chươgq trình, chớ tôi có dặng như ông vậy đâu.

Bởi vậy 10 câu đáp của tôi ngày trước trả lời cái vấn dề của ông Nguyễn-xử-Cung, sau lại có một bài trả lời với M. Trần-hùng-Võ, dều cũng không dặng ứn hành trong chươgq báo An-Hà, có phải là BẮT ĐẮC HÀNH CHỦ BÚT CHI THIỆT SỰ vậy ru.

Nay tôi xin trong quí báo dề cho tôi một trương sau nầy dặng mà thỏ thế trần từ với ông Nguyễn-tử tiên sanh, kéo dề lâu chươgq huấ tôi nó phục phát; và tôi xin lỗi với ông Nguyễn-xử-Cung cùng ông Trần-hùng-võ, nhưn do vậy vậy... chớ chẳng phải tôi dâm bỏ qua lời của hai ông mà không đáp ấ ý đâu.

Sau đây tôi xin lỗi với ông Nguyễn-tử tiên sanh, trong bài nầy tôi có nói mấy lần vậy ru, là cố ý muốn bắt chước cái tôn chỉ và cái diêm bóa của ông. xin ông miêng chấp?

Nguyễn-Tất-Đoài.

Thiên hoàn thiên khúng, kính thơ thử dĩ quan.

Ông Nguyễn-văn-Hưng, Thơ toán hạng ba (Tòa nhì)

LÊN CHỨC THÔNG-PHÂN HẠNG NHÌ :

Ông Nguyễn-văn-Nương,, thông phán hạng ba (Thủ-đầu-một).

LÊN CHỨC THƠ KÝ THIẾT THỌ HẠNG NHỨT :

Thấy Trương-hồ-Huỳnh, thơ ký thiết thọ hạng nhì (Sốc-trắng);

Thấy Nguyễn-tích-Kim, thơ ký thiết thọ hạng nhì (Mỹ-tho);

Thấy Nguyễn-văn-Kiên, thơ ký thiết thọ hạng nhì (Tân-an)

Thấy Huỳnh-văn-Thịnh, thơ ký thiết thọ hạng nhì (Cán-thơ);

Thấy Huỳnh-hữu-Hạnh, thơ ký thiết thọ hạng nhì (Tóa ba).

LÊN CHỨC THƠ KÝ THIẾT THỌ HẠNG NHÌ :

Thấy Đoàn-văn-Sảng, thơ ký thiết thọ hạng ba (Bạc-liêu);

Thấy Nguyễn-hữu-Mỹ, thơ ký thiết thọ hạng ba (Bến-tre);

Thấy Đặng-văn-Chữ, thơ ký thiết thọ hạng ba (Hội nghị tư).

LÊN CHỨC THƠ KÝ THIẾT THỌ HẠNG BA :

Thấy Lê-văn-Tổ, thơ ký thí sai hạng nhứt (Sadéc).

Thấy Huỳnh-Công-Luận, thơ ký thí sai hạng nhứt (Sở sanh ý Chợ-lớn);

Thấy Huỳnh-văn-Thạnh, thơ ký thí sai hạng nhứt (Bi linh);

Thấy Nguyễn-văn-Thiện, thơ ký thí sai hạng nhứt (Vinh-long);

Thấy Nguyễn-phát-Đại; thơ ký thí sai hạng nhứt (Gò-công);

Thấy Nguyễn-ân-Linh thơ ký thí sai hạng nhứt (Phòng-văn Nguyễn-sỏi)

Thấy Ngô-tứ-Xuyên, thơ ký thí sai hạng nhứt (Rạch-giá);

Thấy Hồ-văn-Tú, thơ ký thí sai hạng nhứt (Tân-au);

Thấy Trần-văn-Chí kêu là Ky, thơ ký thí sai hạng nhứt (Phòng-văn-Giám-đốc việc chánh trị);

Thấy Lê-văn-Hóa, thơ ký thí sai hạng nhứt (Tòa nhứt phòng nhì);

Thấy Văn-thế-Lộc, thơ ký thí sai hạng nhứt (Phòng-văn Nguyễn-Sỏi).

LÊN CHỨC THƠ KÝ THÍ SAI HẠNG NHỨT :

Thấy Trần-văn-Anh, thơ ký thí sai hạng nhì (Gò-công);

Thấy Bùi-quốc-Tròn, thơ ký thí sai hạng nhì (Thông ngôn tình nguyện);

Thấy Lê-bá-Quát, thơ ký thí sai hạng nhì (Cán-thơ);

Thấy Bùi-thanh-Minh, thơ ký thí sai hạng nhì (Sốc-trắng);

Thấy Võ-văn-Thành, thơ ký thí sai hạng nhì (Biên-hòa);

Thấy Nguyễn-hữu-Tuấn, thơ ký thí sai hạng nhì (Rạch-giá);

Thấy Trương-vinh-Tổng, thơ ký thí sai hạng nhì (Tòa nhì phòng nhì);

Thấy Nguyễn-tổng-Luận, thơ ký thí sai hạng nhì (Tòa nhứt phòng nhì);

Thấy Nguyễn-văn-Sung, thơ ký thí sai hạng nhì (Phòng-văn Nguyễn-Sỏi).

LÊN CHỨC THƠ KÝ THÍ TẠI HẠNG NHÌ :

Thấy Dương-thân-Hỷ, thơ ký thí sai hạng ba (Vinh-long);

Thấy Phan-văn-Chí, thơ ký thí sai hạng ba (Bạc-liêu);

Thấy Lê-văn-Bá, thơ ký thí sai hạng ba (Châu-độc);

Thấy Lê-văn-Truyện, thơ ký thí sai hạng ba (Chợ-lớn);

Thấy Nguyễn-ngọc-Diệm, thơ ký thí sai hạng ba (Tòa nhì);

Thấy Trần-hiện-Thành, thơ ký thí sai hạng ba (Trà-vinh);

Thấy Lê-văn-Sử, thơ ký thí sai hạng ba (Bạc-liêu);

Thấy Trần-văn-Giáo, thơ ký thí sai hạng ba (Mỹ-tho);

Thấy Phạm-văn-Nguyên, thơ ký thí sai hạng ba (Tòa nhì);

Thấy Nguyễn-văn-Kiến, thơ ký thí sai hạng ba (Tòa nhì);

Thấy Lê-thiện-Phước, thơ ký thí sai hạng ba (Tòa nhứt phòng nhứt).

LÊN CHỨC THƠ KÝ THÍ SAI HẠNG BA :

Thấy Thương-công-Thuận, thơ ký học tập (Bến-tre).

LÊN CHỨC KÝ LỤC THIẾT THỌ HẠNG NHỨT :

Thấy Lương-văn-Hoanh, ký lục thiết thọ hạng nhì (Gia-định).

Trường hận ngũ canh

Nẻo danh 'ơi dẫm ngàn cách trở,
Chỉ tang bóng bao thuở dặng tang.
Trăm năm vườn nợ trần gian,
Càng suy càng nghĩ lòng càng thêm đau.
Cuộc đèn sách bấy lâu chưa toại,
Giải sầu tư ngán ngại nam nhi.
Trăm năm biết có kiếp thì,
Hay là con Tào gheét gì đây chẳng.
Trông trở khác dạ càng bức rức,
Bóng trăng soi thêm tức tưởi lòng.
Một mình với ngọn đèn chong,
Cánh tình ngụ ý nào nỡng nên thi.

Một mình tư tưởng trống sang đầu,
Nỗi với ngọn đèn ngổ những đầu.
Nỗi phận linh đình nợ lụy vẫn,
Còn danh cách bức mắc rơi châu.
Canh gá thấp thoãn quyền kêu thảm,
Khắc thổ vấn qua để dục sầu,
Càng nghĩ than thân rồi lại giận,
Bao giờ chơn ngời tới nghiêm lâu!
Mượn năm vận mà sầu chưa giải,
Nỗi việc mình thêm cái tình chung,

Biết bao duyên nợ tương phùng;
Lửa tình nổi dậy bùng bùng khó xiêu.
Xao xác tiếng chim chiều lẻ bạn,
Rí rá nghe nguồn nước nhạc khoan.
Trách thắm còn Tào đa đoan,
Xui chi đến thế cho người dở dang.
Tiếng trống điểm mơ màng giấc ngủ,
Trót đem trường khóa đập mối tơ,
Giọng cảm trường không đập mối tơ,
Khi mê khi tỉnh dật dờ tình si.
Nỗi bạn bieu lửa tình cháy ruột,
Xót thương vì lỡ cuộc khi không.
Một mình một mảnh trăng trong,
Sầu tư cất bút thơ phòng giải khuây.

Văng vẳng tai nghe trời khúc rỗng,
Còn mang tình huãng chốn thơ phòng.
Hác hiêu ngọn gió đưa nhánh liễu,
Rí rá sương trời dượm cánh bông.
Cất bút ra vào thương lại nhớ,
Rơi kinh lui tới đợi rồi trông.
U tình ai có hay chăng nhè,
Biết ai nguồn ân bá phụ lòng.
Máng còn tương tình uấy nghĩa nợ,
Tiếng gà đầu dục ó bên biên.
Giọt mưa rí rá thêm phiền,
Sầu này dầu đến cảnh này cũng còn.

LÊN CHỨC KÝ LỤC THIẾT THỌ HẠNG BA :

Thấy Kim-Ton, ký lục thí sai hạng nhứt (Châu-độc).

LÊN CHỨC CẠI TỔNG HẠNG NHỨT :

Thấy Phạm-trung-Tính, cai tổng hạng nhì (Mỹ-tho);

Thấy Nguyễn-văn-Hiếu, Cai tổng hạng nhì (Mỹ-tho);

Thấy Trần-văn-Đạt, cai tổng hạng nhì (Bà-riá).

LÊN CHỨC CẠI TỔNG HẠNG NHÌ :

Thấy Nguyễn-văn-Đô, cai tổng hạng ba (Bến-tre);

Thấy Điều-Khuôn, cai tổng hạng ba (Thủ-đầu-một);

Thấy Tạ-khắc-Kiệm, cai tổng hạng ba (Bến-tre);

Thấy Trần-thiên-Bừn, cai tổng hạng ba (Cán-thơ);

Thấy Nguyễn-văn-Bạch, cai tổng hạng ba (Gia-định);

Thấy Nguyễn-hòa-Hóng, cai tổng hạng ba (Long-xuyên);

Thấy Trần-văn-Đến, cai tổng hạng ba (Trà-vinh).

LÊN CHỨC PHÓ TỔNG HẠNG NHỨT :

Thấy Phạm-văn-Khuông, phó tổng hạng nhì (Long-xuyên);

Thấy Lâm-văn-móc, phó tổng hạng nhì (Biên-hòa);

Thấy Trần-văn-Thông, phó tổng hạng nhì (Mỹ-tho);

Thấy Phan-bá-Phước, phó tổng hạng nhì (Vinh-long);

Thấy Mai-Phuoune, phó tổng hạng nhì (Long-xuyên);

Thấy Nguyễn-trung-Trực, phó tổng hạng nhì, (Tân-an);

Thấy Bùi-ngọc-Du, phó tổng hạng nhì (Cán-thơ);

Thấy Nguyễn-văn-Liêng, phó tổng hạng nhì (Tây-ghinh);

Thấy Lê-quang-Hiếu, phó tổng hạng nhì (Hà-tiên);

Thấy Đoàn-văn-Chi, phó tổng hạng nhì (Bến-tre).

Bốn quán mừng cùng viên quan mới được lên chức.

A. H.

Vòng Tạo-hóa nước non có biết,
 Nẻo Hoạn-đồ chi tiết nói xa.
 Tình ôi có thấu dạ ta,
 Càng buồn càng nghĩ càng tha thiết lòng.
 Ngồi ngóng mảnh trăng trong hững cánh,
 Ánh đèn soi thêm chạnh sáu lay.
 Trăng ôi có thấu lòng này
 Biết bao cho dặng giải khuây tất lòng.
 Trời thanh vắng lèm mông bóng láng,
 Bóng cô Hằng trêu dạng gheo ta.
 Hơi kinh phượng phất đàng xa,
 Dặn lòng tá bút canh gà nên thi.

III

Bêm khuya trán trọc mấy canh gà,
 Trống đục trên lầu vội điểm ba.
 Lăn liều quyền chuyển thi biển đợc,
 Ôi inh dề đục chọc tình ta.
 Một sáu danh lợi ngàn năm cách,
 Hai nhớ ân tình mấy dặm xa.
 Chén ngọc đêm thanh đã khó cạn,
 Lời vàng khôn tỏ với Hằng-Nga.
 Tình bối rối mượng bầu rượu cúc,
 Thuyền Ngư-ông phúc đục phãn câu.
 Canh tư trống đá điểm dẫu,
 Giấc nồng khó nghĩ dạ sáu lại thêm.
 Chạnh đất khách còn hêm nên nói,
 Ruột vò tơ bận khởi tình mang.
 Nam-kha dựa ghế mơ màng,
 Chợt mình mờ mắt thấy bàng tay không.
 Biết mấy thuở khỏi vòng cương tỏa,
 Lánh buổi trán cho thõa ước ao.
 Chợt nhìn tìm lụng dẫu hao,
 Trăng trong lọt dạng lai đào phai hương.
 Nhánh tình-đế lơ gương mặt nguyệt,
 Bụi hoa-hương giọt tuyết lai rai.
 Ngán ngơ, ngơ ngán canh dài,
 Tám câu năm vận nên bài giải khuây.

IV

Sầu tư nao giải chốn thơ phòng,
 Danh phận lờ bề chẳng dặng xong.
 Con Tao đôi xây chiêm lại nói,
 Cơ trời các cơ lớn rồi rông.
 Canh chầy thơ thần trên cung nguyệt,
 Bêm lụng mơ màng hững ngọn phong.
 Cao vọi ở Hằng ôi có thấu,
 Bêm dài tình vấn biết đầu mông!!

(Sau sẽ tiếp theo)
 Cao-hoài-Sang

Năm kỳ-thời sự

Giá bạc

Kho bạc nhà nước 3 f 95
 Hàng Đông-Dương 3 95

Cần-thơ

CÙNG LÀ QUẢN TRỘM CỬA. Tại làng Nhon-ái đêm 16 rạng măt 17 Décembre, tên Phan-văn-Ng. bị quản tử ngồi rường đào hầm vào nhà tom góp đồ đạc giá đáng 60\$00 và một cái bài thuế thân cũng tên Ng. Qua ngày 18 Décembre tên Ng. đi thình lình gặp tên Th. đi cây dù vải xe lửa thì va nhìn quá là của va, nên dền thưa với làng xin bắt tên Th. Bởi có đó tên Th. khai rằng. Va mượn cây dù ấy của tên C. mà đi chợ. Làng dạy bắt tên C. thì tên này trốn mất.

Có gian đồ chạy đầu cho khỏi!

BẮT ĐẤT KỶ TỬ. — Làng Tân-thạnh-dông. Ngày 24 Décembre lúc 5 giờ chiều. Có tên L. S. 21 tuổi, vì bất bình việc tế gia, nên lên mẹ sai đứa nhỏ tên là L. v. N. nên 14 tuổi, đến tiệm hàng xén mua 0\$25 thạch-lục rượu và ống quẹt về gặt đứa bé ấy là tên N. đi chơi, ở nhà tên L. S. hòa mấy món ấy lại uống mà tự tử. Chừng nội nhà hay được tri hô lên chớ tên L. S. đến nhà thương Cần-thơ, vừa đi được nửa đường hôn tên ấy lười về Trung quốc

CHẾT OAN. — Làng Tân-quới. Ngày 27 Décembre lúc 2 giờ chiều, có tên Ng. v. Ng. 63 tuổi đi xuống mà bê cột về cất nhà tại ranh đất của Hương sư V. Khi

gắn nơi thình lình tên ấy sanh chứng bệnh kinh phong chiếm xuống chết ngay. Lúc ấy có tên Ng. v. C. đi thình lình gặp việc ruồi ro như vậy tri hô lên. Hương chức làng đến xét tử thi, quả thật tên Ng. sanh bệnh kinh phong mà chết, Nên chạy tờ bẩm đến quan Biện-lý xin chôn.

CHÓ QUÁ DỮ. — Làng Nhon-nghĩa. Ngày 25 Décembre, lúc 2 giờ chiều. Có tên Hồ. v. V. nên 4 tuổi, đi sông nơi cầu tiêu gặp chó của tên Ng. v. L. cắn nhấm bắp đuổi bên mặt sáu dấu răng rất nặng. Kể đó tên H. v. S. chớ con và là tên V. ra tại nhà thương Cần-thơ, xử thuốc. Khi trở về đến nhà cách một bữa cả mịch đứa nhỏ ấy đến sưng lên. Cha đứa bé ấy là H. v. S. không nghe cho tên L. lại anh của tên L. là quản ấp (Ng.) ý quyền biểu đem quăng đứa bé ấy xuống cầu xi. Nếu ức va đến thưa với làng xin phân xử.

GẶP BA NÀI. — Làng Thường-thạnh. Ngày 24 Décembre, lúc 3 giờ chiều. Có Thị-B. chừng 16 tuổi, đi cầu cá nơi mé kinh, thình lình gặp cậu ba nài tên CH. v. X. 21 tuổi, ban đầu men lại gần chọc gẹo sau nắm tay đòi bầm biếp, thì Thị B. không chịu, và từ chối, mới la lên bị tên X. chặn cổ và bóp họng thì B. có trầy nơi cổ 2 vết, và bầm mí con mắt. Thình lình tên Ch. vừa đi đến gặp quả tang như vậy. Nên làng giải nội vụ đến Tòa cho quan trên thẩm xét.

Vui sướng chi thả dề trửu cho mang hoạ!!!!

CHỚ TINH MÀ MẮT, CHỚ NGHE MÀ LẮM. — Làng Nhon-ái. Ngày 21 Décembre lúc 7 giờ ban mai, có hai vợ chồng tên Ng. v. T. đi khỏi, gọi nhà cho tên Ng. và tên Q. coi đứ giữm. Khi hai vợ chồng tài gia trở về nhà thì hai tên ấy bỏ nhà đi mất, kể xem xét đó lại thì mới hay mất một cái quần lãnh, và một cái áo địa nút vàng nội vụ giá đáng là 15,\$00 Bởi có ấy, nên tên Ng. v. T. mới nghi quả quyết cho hai đứa ấy đồng lửa mà đặt các món đồ ấy. Nên đến thưa làng xin bắt tên Ng. và tên Q. thì chúng nó đến khai ngay chiếu thiệt, chớ chớ lẽ nào cho được nữa!!!

CHẠY ĐẦU CHO KHỎI. — Làng Nhon-ái. Đêm 22 Décembre, lúc 2 giờ khuya có tên Ng. v. Nh. bị ăn trộm đào hầm vào nhà, kể tài gia hay được tri hô lên, bàng cận ứng tiếp rước bắt được tên Ng. v. P. tại dưới xuống. Khi xét dưới xuống thì được một con dao, và một miếng sắt đầu nhọn, đầu đẹp. Ấy là đồ nghề khoét vách, còn trốn đầu cho khỏi được.

THÍ VÓ. — Làng Thường-thạnh. Ngày 23 Décembre, lúc 10 giờ ban mai. Có tên Cao. v. T. 42 tuổi, xách câu câu đi nhắp cá nơi đồng chạ của tên Tr. v. T. 23 tuổi Bởi có đó tên T. ra ngăn cản rồi ẩu đá cùng nhau, duy tên Tr. bị thương tích nặng. Tên T. thấy vậy kiếm đường thoát thân. Tên Tr. chạy theo la làng bị xô xuống sông. May vừa có người chạy đến tiếp cứu.

Ấy là bị đánh còn bị đập nữa!!!

VILLE DE CANTHO

CASINO LÉOPOLD

CINÉMA PATHÉ FRÈRES, LE PREMIER DU MONDE ENTIER
MỖI BUỔI CHIỀU HÁT MỘT LẦN

PROGRAMME ENTIÈREMENT

Nouveau de la Semaine

Du Jeudi 3, dimanche 6, lundi 7 et mardi
8 janvier 1918, à 9 heures du soir.

PREMIÈRE PARTIE

Film de Guerre

1. L'ARTILLERIE ET L'AVIATION
DANS LE NORD DE VERDUN
Au-chiến tranh nơi miền (Verdun)
phi công và pháo thủ.

2. LES RESSOURCE DU CŒUR
3. Grand film d'art, comédie
4. sentimentale en 2 actes

5. **A qui le pantalon?** Film comique
Cái quần của ai (tuồng bóng diều hay lắm,
xin cô bác đến coi sẽ rõ).

Entr'acte de 10 minutes

DEUXIEME PARTIE

6. **Le fameux canon 75 Français**
Đại bác 75 phân (Âu-châu binh cách)

7. VENEZ VOIR! VENEZ VOIR!
LE GRAND SUCCÈS
Le plus Grand Chef-d'Œuvre Cinéma-
tophique :

8. SUCCÈS! SUCCÈS!
9. **Les Mystères de New-York**
9. **ÉPISODE: La Rayon rouge**
(SỰ MÀU NHIỆM THÀNH NIÊU-DO)
(Mật-thám truyện tiếp theo)
LỚP THỨ TÁM — « CHÂU-MINH-KINH »

10. **DARIO, LE GNOME
HERCULE**
Film comique très curieux
Tên Dario người lưng mạnh
(Vui và hay lắm)

Ngày thứ hai 8 và ngày thứ ba 9 Janvier
đôi có hai cái hình mới.

SERVICE D'AUTOMOBILES

Ligne : Longxuyen-Cantho

Messieurs les Voyageurs

LỜI RAO

Cho quí khách bộ hành dặng hay,
kể từ ngày 1er Janvier 1918. xe hơi tôi
sẽ khởi sự đưa từ Longxuyen xuống
Cần-thơ, mỗi ngày đều chạy 2 chuyến, có
ngừng Thốt-nốt và Ômôn, xe tôi còn tốt,
máy mới, chạy không hư máy giữa
đường. Đường này xe tôi chạy một giờ
rưỡi thì đến. Giờ chạy như vậy:

SỚM MAI :

Xe ở Long-xuyen đi Cần-thơ... 6h. 1/2
— Cần-thơ đi Long-xuyen 6h. 1/2

BUỔI CHIỀU

Xe ở Long-xuyen đi Cần-thơ.... 1h. 1/2
— Cần-thơ đi Long-xuyen 1h. 1/2

Giá tiền bộ bánh..... 1 \$ 70

Nay kính.

Le Propriétaire,

TRẦN-THÀNH-LONG.

MỸ KỸ

TIỆM HỌA CHỌN DUNG VÀ KHẮC CON DẤU
ở đường Turc, số 16
Ngang nhà MOTTÉT, Saigon

Kính cáo cùng quí khách dặng hay, tại
tiệm tôi có làm má đá bằng đá cẩm thạch,
đá xanh Ton-kin có đủ các thứ kiểu.

Có khắc con dấu bằng đồng, mỏ thun
bằng cây, chạm bản đồng cùng hoa điều
thảo mộc theo lá nhân hiệu, vân vân...

Mộ bia chạm bản đá cẩm thạch.

Có thợ họa chọn dung nhám hình
người mà vẽ bằng dầu sơn vô hổ, nước
thuốc mực Tàu, viết chì than, họa biển
liền và tranh, họa sơn thủy.

Articles du Tonkin et Chaussures en tous
genres.

TRƯƠNG-NGỌC-GIU Ắn khải.

HÀNG LỚN
CỦA ÔNG CH. BARDON
7, rue Catinat. — SAIGON

Bán tàu hơi (Canots automo-
biles) đủ kiểu; có thứ để đi chơi,
đều đua, để đi trong kinh rạch cạn.

Vỏ thì làm bằng cây đá ty (Teck)
kiểu khéo, đẹp lộng lạc, nhẹ nhàn,
còn máy (moteurs) thì mạnh, chắc
chăng, dễ dùng, dễ khiển, chạy mau
mà lại ít hao dầu; cái máy không hao
dầu là nhờ độ một cách thông thái
quá lễ (moteurs munis de tou-
tes les dernières perfections).

Trong Lục-châu, ai muốn sắm tàu
hơi, xin viết thư cho ông Ch. BARDON
7, rue Catinat, Saigon mà thương
nghị.

Tin giá thiệt rẻ, công chuyện làm
kỹ càng mà lại rảnh sức làm cho vừa
ý mỗi hàng.

Cáo bạch

RẠP HÁT BÓNG CÓ DANH TIẾNG
CỦA ÔNG A. Messner
sẽ khởi sự hát

Rạp hát ấy cất nơi đường mé sông,
gần chợ châu-thành Cần-thơ.

Mỗi tuần hát hai đêm: Đêm thứ sáu
và đêm thứ bảy. Hát hai xuất:

Xuất thứ nhất từ 7 giờ tới 9 giờ;
xuất thứ nhì từ 9 giờ tới 11 giờ.

Hát đủ hình mua bên Đại-pháp Langsa
và bên Ngoại-quốc. Rạp hát này cất
khoản khoát lắm, cất theo kiểu nhà
hát bên thành Paris nên ít nhà bắt bóng
nào bì kiếp. Còn hình rõ lắm coi không
chóng mặt, rõ như thể người sống
thiếu có tiếng nói mà thôi. Trong rạp
hát có quạt máy điện.

Xin chú-vị đến xem chơi! Đừng bỏ
qua uống lắm! uống lắm!

QUẢN CÁO ĐỒNG BAN

Nguyên tôi là NGUYỄN-VĂN-CU, cựu thư
ký Chánh-phủ và lục tỉnh Nam-kỳ, đậu
cấp bằng tài năng về khoa Luật-Pháp về ở
tại Châu-thành Long-xuyen, đương làm
Thông tin cho An-Hà-Nhựt-báo, có đóng
bài sanh ý mà khai trương một cái phòng
gọi là « Biện-sự-phòng » tại Long-xuyen.

Phòng ấy chuyên lo làm những việc kể ra
sau đây:

1° Đạc và viết các thư đơn trạng và lý
doán thuộc về bên bố hay là bên tòa, các
tờ cáo báo và các thư văn khế về việc mua
bán, cầm cố tài sản, vân vân;

2° Chỉ-giáo và khuyến-cáo những việc
chi người ta không thạo;

3° Làm trung-gian cho những người có
việc với nhau, đem việc cho thầy kiện v. v.:

4° Lãnh quảng lý tài sản của người ta;

5° Đi hầu thế tại tòa tạp-tụng, tòa thương
mãi, tại các sở chánh-trị và các cuộc công-
ty xã hội;

6° Lãnh cho vay đặc-nợ, thâu góp tư-bồn,
lợi-tức, lãnh mua bán hàng-hóa, diền-thổ,
vân vân;

7° Diền dịch các thư tờ giấy ra chữ nhỏ,
chữ quốc-ngữ và chữ Langsa

8° Lãnh mua những việc tranh tụng nào
người ta không đủ sức kiện được. vân vân.

Vậy ai có những việc chi thuộc về mấy
khoản đó, hoặc việc làng, việc tổng, việc
buôn bán, việc nông táng, kỹ nghệ cùng
các việc nào khác nữa mà không thông,
không chắc, thì nên đến tại phòng Biện-sự
ấy mà hỏi thăm, đã khởi tốn tiền, lại còn
rõ việc. Chừng nào ai có cậy phòng ấy giúp
việc thì mới liệu tình tiền công.

NGUYỄN-VĂN-CU, Cần khải

Je ne fume que le NIL
papier à cigarettes
LE MEILLEUR

DENIS FRÈRES, seuls agents

Thuốc điều hiệu Canon

(SÚNG ĐẠI BÁT)

BAO XANH

Hút đã ngon mà giá lại rẻ hơn, mua bút thử thì mới tin.

Tại Hàng DENIS-FRÈRES trừ bán.

TRUYỆN Kim-Túy-Tình-Tử

Bản này mới in ra lần thứ nhất, có chú dẫn điển-tích rõ ràng.

Nguyên là sách gia truyền của ông THAM-TRI NGUYỄN-DU ĐỨC-HẦU, là người đặt truyện ấy. Ông TẤN-SÍ-MAI là cháu nội của ông NGUYỄN-ĐỨC-HẦU cho chép lại và có thơ cho phép in ra chữ Quốc-Ngữ.

Có lời tựa chữ lang-sa của quan Tổng-Đốc PHẠM-VĂN-TƯƠI, hiện đương kiêm chức ĐỐC-PHŨ-SŨ tại tỉnh Vinh-long, và có sự tích chữ nhu và Quốc Ngữ của ông NGUYỄN-DU.

Giá mỗi cuốn là 1 \$ 20

BÁN TẠI

Hội-dông-Hải, commerçant à Vinhlong.
Nam-Nghĩa-Lợi, id.

Mme Veuve Huỳnh-kim-Danh, 12 rue
Catinat Saigon.

Bureau du journal *La Tribune Indigène*
à Saigon.

Nhà in hậu-giang. Cantho.

Cantho.— Imp. de l'Ouest.

Rất đản khen

Tiệm họa chơn dung M. Nguyễn-đức-Nhuân
Gia đình.

Lúc trước tôi có gửi cái hình chụp của em gái tôi là Mademoiselle Lê-thị-Cho lên mướn tiệm này vẽ khi hình vẽ rồi gửi xuống cho tôi, nội gia quýt tôi xem, ai ai cũng vui lòng và khen ngợi. Vẽ thật giống tại không sai mảy nào.

Nếu quý-vị trong Lục-châu muốn vẽ hình cho đặng thiệt giống thiệt kéo và để trăm năm cũng không phai; xin hãy gửi hình chụp sẵn, hoặc đem đến tiệm này mà mướn vẽ, thì ắt chứ quý-vui sẽ đặng vui lòng đẹp mắt. Vì tôi đã có mướn vẽ rồi, nên tôi mới dám chắc rằng: tiệm này vẽ khéo lắm.

Lê-văn-Phương.

Secrétaire Douanes et Régies à Baclieu.

TIỆM-HỌA-CHƠN-DUNG NGUYỄN-ĐỨC-NHUÂN

Kính lời cho lục-châu chư quân tử
đặng hay :

Tôi có lập tiệm vẽ hình theo thẻ thức Langsa đủ cách; ở ngang gare xe lửa Gia-định. Thợ vẽ nơi tiệm tôi, đã có bằng cấp tốt nghiệp của trường vẽ Gia-định, nên vẽ đã thật giống và khéo lắm lâu nay chư-vị trong lục châu đều nghe danh.

Tiệm tôi vẽ thì dùng thứ nước thuốc tốt thượng hạng; để mấy trăm năm cũng không phai.

Giá tiền và thước tất: Vẽ nửa thân (bán ảnh) buste, 0 m 50 x 0 m 60 = 7 \$ 00
Vẽ nguyên hình (portrait) 0 m 70 x 1 m 00 = 20 \$ 00

Vẽ bằng Sauce. Velours. (thứ nước thuốc này đen mịn và tốt lắm (tốt hơn crayon conté) cũng có vẽ hình bằng dầu sơn (peinture à l'huile) và Sơn thủy đủ thứ.

Xin Lục-châu chư quân-tử quang-cổ. Nếu có vẽ hình, xin dời bồn tiệm mà thương nghị, như ở xa xin quý vị gửi hình chụp theo nhà thơ; bồn tiệm sẽ vẽ cho đẹp lòng quý vị và khi hình vẽ rồi sẽ gửi cho quý vị cách kỹ lưỡng.

Nay kính.

Viết thơ cho tôi xin đề:
Nguyễn-đức-Nhuân
Dessinateur à Giadinh.

Le Gérant: VÕ-VĂN-THƠM

*La et approuvé par nous avant publication
cantho les journaux 1918
L. de l'administration*